

Ympäristöministeriö

kirjaamo@ym.fi

Asia: Luonnos Hallituksen esitykseksi eduskunnalle luonnonsuojelulaksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Viite: VN/12128/2019

Koneyrittäjät ry lausuu yllä mainituista esityksistä seuraavan.

Koneyrittäjät edustavat metsä-, maarakennus ja bioenergia-alojen koneyrittäjiä. Jäsenyrityksemme tekevät työtä ja harjoittavat liiketoimintaa luonnon keskellä metsissä, teillä, pelloilla. Koneyrittäjille on tärkeää, että heidän toimintaympäristöönsä vaikuttavat lait ovat mahdollisimman selkeitä ja tarkkarajaisia sekä mahdollistavat kestävän mutta kilpailukykyisen luonnonvarojen hyödyntämisen.

Metsiin perustuvat puunjalostuksen ja energiantuotannon arvoketjut ovat koneyrittäjien liiketoiminnalle elintärkeitä. Siksi on tärkeää, että näiden arvoketjujen toimintaympäristö pidetään kilpailukykyisenä.

1 § Lain tavoite

Luonnonsuojelulakiin esitetään lisättäväksi ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Lain muut tavoitteet kuten monimuotoisuuden turvaaminen ja luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käyttö kattavat myös ilmastonmuutoksen hillinnän ja sopeutumisen muutokseen. Ilmastonmuutos on tärkeä asia huomioitavaksi kaikenlaisessa toiminnassa, mutta sen kytkeminen erillisenä tavoitteena luonnonsuojelulakiin enemmänkin sekoittaa kuin selkeyttää. Luonnonsuojelulaissa ei näkemyksemme mukaan ole erityisiä toimia, joilla edistetään ilmastonmuutoksen hidastamista taikka siihen sopeutumista. Ne vaikutukset tulevat luonnonsuojelulain mukaisten toimien sivutuotteena joka tapauksessa. Luonnonsuojelulaissa ei ole entuudestaan eikä siihen nytkään esitetä sellaista, mikä erityisesti koskisi ilmastonmuutoksen hillintää tai siihen sopeutumista tai mikä ei muuten toteutuisi.

Lain tavoitteena on kansalaisten luonnontuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen. Se on kelpo tavoite. Suomessa luonnonvarojen hyödyntämisellä on merkittävä taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen vaikutus. Siksi olisi tärkeää luontotuntemuksen ja ympäristötietoisuuden rinnalla samanaikaisesti osata käsitellä myös taloudelliset ja sosiaaliset näkökulmat, jotka luontoon ja luonnonvaroihin liittyvät. Tavoitteen tulisi siten olla hieman laajempi kuin vain luontotuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen. **Tavoite pitäisi olla luontotuntemuksen ja ympäristötietoisuuden lisääminen sekä ymmärryksen lisääminen luonnonvarojen kestävästä käytöstä.**

2§ Soveltamisala

Esityksessä todetaan, että lakia ei kuitenkaan sovelleta metsien hoitamiseen ja käyttämiseen niiltä osin kuin siitä säädetään metsälaissa. Kuitenkin mm. uusi 8§ Selvilläolo koskee jokaista. Tämä on ristiriitaista.

7 § Varovaisuusperiaate

Varovaisuusperiaate on uusi pykäläesitys luonnonsuojelulakiin. Varovaisuusperiaate edellyttäisi puuttumista ympäristöön kohdistuviin uhkiin, vaikka mahdollisesti aiheutuvista haitoista tai uhkista ei olisi varmaa tieteellistä näyttöä. Varovaisuusperiaate lakiin tällaisenaan kirjoitettuna olisi omiaan lisäämään lain tulkinnanvaraisuutta, mistä seuraisi, että lain toteutumisen ennakoitavuus vähenisi. Varovaisuusperiaate on vaikutuksiltaan epäselvä. Emme näe, että se näin lakiin otettuna lisäisi ennakoitavuutta ja läpinäkyvyyttä. On myös mahdollista, että *varovaisuusperiaatteen merkitys korostuisi liikaa ja se valtavirtaistuisi, mikäli siitä säädetään laissa.*

Emme näe varovaisuusperiaatteen lisäämistä luonnonsuojelulakiin tarpeellisena.

8 § Selvilläolo

Lakiin esitetään uutena asiana selvilläolovaatimusta, jonka mukaan jokaisen on riittävällä tavalla oltava selvillä toimintansa vaikutuksista luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle sekä toimintatavoista, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää ja vähentää, siinä määrin kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Tämä koskisi kaikkia luonnossa toimivia. Koneyrittäjät toimivat lähes luonnon keskellä mm. puunkorjuussa, metsänparannuksessa metsäteiden rakentamisessa, bioenergian raaka-aineiden tuotannon parissa.

Heidän toiminnallaan on varmuudella jotain vaikutusta monimuotoisuudelle.

Selvilläolovaatimus on laaja ja epäselvä. Sen sanotaan koskevan jokaista. Luonnossa työskennellään samassa arvoketjussa, mutta eri rooleissa ja useita ihmisiä samassa kohteessa. Selvilläolovaatimukset pitää olla erilaiset eri töitä tekeville. Otetaan esimerkiksi vaikkapa puunkorjuu. Se kuuluu metsätalouteen ja pääosin metsälain alaisuuteen. Puunkorjuuketjussa löytyy erilaisin roolein toimivia tahoja; metsänomistaja, puunostaja, puunkorjuutyömaan suunnittelija puunkorjuupalvelun tuottaja, puunkorjuupalvelun ostaja. Mikä on selvilläolon vaatimus eri toimijoille. He kaikki toimivat yhden ja saman metsäkohteen ympärillä.

Hallituksen esityksessä todetaan, että on selvää, että lähes kaikki toiminta vaikuttaa jollain tavalla luontoon, minkä vuoksi säännöksen soveltamista on tarpeen rajoittaa edellyttämällä riittävää selvilläoloa toiminnan vaikutuksista. Esityksessä on jäänyt selventämättä, mikä on riittävää selvilläoloa. Tämä lisää pykälän epämääräisyyttä.

Lisäksi esityksessä todetaan, että riittävyyden arvioinnissa on tarpeen ottaa huomioon selvilläolon kohtuullisuus ja muut erityispiirteet, sillä riittävän selvilläolon arviointi on väistämättä tapauskohtaista. Kohtuullisuuden arviointi, erityispiirteiden huomiointi ja tapauskohtaisuus – näiden myötä selvilläolovaatimuksen sisältö menee aina vaan epäselvemmäksi.

Selvilläolovaatimus näyttää perustelujen mukaan lähes kopioidun ympäristönsuojelulainsäädännöstä. Sen alla vaatimukset kohdistuvat yleensä yksittäiseen toiminnanharjoittajaan ja hänen toimintansa päästöjen seurantaan sekä toiminnan vaikutusten arviointiin lupien myöntämiseen liittyen, jolloin tarkastelun kohde on melko selkeä ja rajattu.

Lakien tulee olla tarkkarajaisia ja tämä vaatimus korostuu, kun kyse olisi jokaista kansalaista koskevasta sääntelystä.

Koneyrittäjät näkevät, että esitetty uusi selvilläolovelvollisuus on hyvin laaja-alainen, ei tarkkarajainen ja siten epäselvä, eikä sitä pitäisi tämän sisältöisenä ottaa mukaan lakiin.

65 § Uhanalaiset luontotyypit

KONEYRITTÄJÄT

Koneyrittäjät toteavat, että luontotyypeistä tarvitaan nykyistä kattavampaa, ajantasaisempaa ja luotettavampaa paikkatietoa, jotta ne voidaan ottaa lakiin mukaan. Tärkeintä olisi se, että tieto uhanlaisista olisi helposti saatavilla, jotta luontotyypejä voidaan ottaa huomioon käytännön toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

73 § Eläinlajien rauhoitussäännökset

Eläinlajien rauhoitussäännösten säilyvät pääosin voimassa olevan lain kaltaisina. Keskeisin muutos on, että pesän tahallinen vahingoittaminen on kiellettyä pesintäkauden ulkopuolella vain silloin, kun kyse on eläimen itse tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti. Käytännössä pesintäkauden ulkopuolella voi olla vaikeaa havaita pesiä ja tunnistaa, minkä lajin pesä olisi kyseessä isojen petolintujen pesiä lukuun ottamatta. Vaikeutta lisää myös vaatimus toistuvasta pesän käytöstä. Tältä osin esitetään säädettäväksi käytännön elämässä toimimaton ja vaikutuksiltaan epäselvää lainsäädäntöä.

Koneyrittäjät toteaa, että kaikessa luonnossa tapahtuvassa toiminnassa alkaen luonnossa liikkumisesta voidaan tahattomasti häiritä tai vahingoittaa rauhoitettuja eliölajeja. Jotta mahdollistetaan käytännön toiminta, näemme välttämättömäksi, että selkeästi todetaan ja tulkitaan tahallisuutta niin, ettei sillä tarkoiteta lainmukaisessa toiminnassa tahattomasti tapahtuvaa lajien yksilöiden vahingoittamista tai häirintää. Esimerkiksi puunkorjuussa tarkoituksena on hoitaa maanomistajan metsää ja hakata puuta jalostavalle teollisuudelle taikka energiantuotantoon. Metsälakia ja metsänkäsittelysuosituksia noudattaenkin voidaan tahattomasti häiritä eliölajeja.

13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen

Luonnonsuojelulakiin esitetään lisättäväksi uusi luku luonnonsuojelun tiedonhallinnasta, joka kattaisi kuvauksen luonnonsuojelun tietojärjestelmästä, järjestelmään talletettavista tiedoista, eri toimijoiden tehtävistä ja vastuista sekä tietojen luovuttamiseen liittyvistä seikoista. Lisäksi luku sisältäisi pykälän luonnonsuojelulain mukaisista päätöksistä tiedottamisesta.

Tiedonhallinnan selkeyttäminen luonnonsuojelulaissa on tärkeää. Päätöksenteossa ja käytännön operaatioiden suunnittelussa tarvitaan helposti saatavilla olevaa, ajantasaista ja luotettavaa tietoa. Luontotieto on isossa roolissa vaikkapa metsien käytön ja käytännön operaatioiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Laadukkaalla helposti käytettävällä tiedolla saavutetaan luonnonsuojelullisia hyötyjä ilman, että asioista on lainsäädännössä säädetty.

117 § Luonnonsuojelun tietojärjestelmään talletettavat tiedot

Toteamme, että lajien esiintymätiedot ovat tärkeitä suunniteltaessa käytännön töitä. Viime kädessä esimerkiksi metsäkoneenkuljettaja tekee päätöksiä kohteiden käsittelystä metsässä. Jos hänellä on hyvät opastavat tietovälineet ja luotettavat tiedot kohteista, niin sillä varmistetaan laadukas lopputulos.

Muuta huomioitavaa esityksestä

Esityksen vaikutusten arvioissa ei ole riittävästi selvitetty yleisiä taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Lainsäädännöllä on vaikutuksia yritysten toimintaympäristöön ja niiden vaikutusten arviointi on esityksessä lähes olematonta.

Ympäristöministeriö on antanut luonnoksen luonnonsuojelulaiksi lausunnoille käsityksemme mukaan omana esityksenään. Oudoksumme, ettei lausuntoversiona ole käytetty asiaa valmistelleen työryhmän laatima ehdotusta.

Helsingissä 6.9.2021

Koneyrittäjät ry

KONEYRITTÄJÄT

Simo Jaakkola
varatoimitusjohtaja

Koneyrittäjät ry on runsaan 2000 energia-, maarakennus- ja metsäalan koneyrittäjän valtakunnallinen yrittäjä- ja työnantajajärjestö. Koneyrittäjät työllistävät metsäalalla välittömästi itsensä lisäksi yli 5 000 työntekijää.